

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 97/17

Møtedato: 28.09.2017

Dato: 15.09.2017

Arkivsaksnr: 2015/11293

Etatsstyring 2017 - departementets tilbakemelding

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Sak 13/17: Tildelingsbrev for 2017:
<http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2017-013.pdf>
- Sak 11/17: Årsrapport 2016:
<http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2017-011.pdf>

Saken gjelder:

Kunnskapsdepartementet hadde etatsstyringsmøte med Universitetet i Bergen 31.05.17. På bakgrunn av møtet, Årsrapport 2016, tilstandsrapporten for universitets- og høyskolesektoren 2016 og resultatrapporteringen til DBH, har universitetet fått tilbakemelding med vurderinger fra departementet (vedlagt).

Departementet viser i sin tilbakemelding spesielt til temaer som regjeringen er særlig opptatt av, arbeid med utdanningskvalitet og studiegjennomføring, samarbeid med næringsliv/offentlig sektor, oppfølging av Humaniorameldingen og strategi for økte EU- inntekter. Departementet forventer forsterket samarbeid med Høgskulen på Vestlandet og lærerutdanningen.

Departementet konstaterer at UiB jobber godt med digitalisering som verktøy for innovasjon og kvalitet i undervisning og formidling. UiB oppfordres til å fortsette arbeidet med å bruke digitalisering som tiltak for å øke kvaliteten og effektiviteten.

Etter departementets oppfatning arbeider universitetet godt med å tilrettelegge den bygningsmessige infrastrukturen for utdanning og forskning. I tillegg til nye prosjekter, har universitetet realisert større vedlikeholds- og ombyggingsprosjekter innenfor budsjettammen. Universitetet har gode langsiktige planer for vedlikehold av bygningsmassen. Departementet merker seg at universitetet årlig øker avsetningene for å sikre verdibevarende vedlikehold av bygningene.

Når det gjelder resultater og måloppnåelse peker departementet særlig på følgende utfordringer:

- Andel kandidater som gjennomførte på normert tid,
- Kandidattall på farmasi, medisin, tannpleier, PPU, PPU-Y,
- Det forventes større inntekter fra EU,
- Bruk av rekrutteringsstillinger til MNT er lav i forhold til tildelte stillinger
- Sikring og bevaring av samlingene
- Bruk av midlertidige stillinger

Universitetsdirektørens kommentarer:

Det forventes at UiB iverksetter nødvendige tiltak for å følge opp tilbakemeldingene fra departementet. I den forbindelse vises det til omtale av universitetsdirektørens måloppnåelse (styresak 112/17) for en mer detaljert gjennomgang av resultater og mål.

Det arbeides med å legge til rette for en økt gjennomføringsgrad gjennom fokus på økt studiekvalitet blant annet gjennom mentorordninger, modeller for meritterende undervisere og undervisningsledelse. Styrking av undervisernes kompetanse når det gjelder utnyttelse av fortrinn med digitale verktøy og plattformer er også prioritert.

UiBs ambisjon om vekst i eksternt finansiert aktivitet med særlig fokus på EU og NFR er nedfelt i egne handlingsplaner.

Universitetets spesialsamlinger ved Universitetsmuseet og Universitetsbiblioteket har stor verdi, både kulturhistorisk, antikvarisk og økonomisk. Dette stiller særlige krav til oppbevaring og utlån av materialet. Arbeidet for sikring og bevaring innebærer en omfattende kvalitetssikring og reorganisering av samlingene, ikke minst i forbindelse med rehabilitering av museumsbygningene på Muséplassen 3. Ytterligere tiltak for sikring og bevaring vil presenteres i forbindelse med arbeidet med ny arealplan.

Når det gjelder målet om å redusere midlertidige ansettelser vedtok Styret nye retningslinjer bruk for av midlertidige tilsatte i møte juni 2017 (sak 65/17). Høsten 2017 vil oppfølgingen av styrevedtaket gjennomgås av universitetets internrevisjon.

vedtak:

Universitetsstyret tar departementets tilbakemelding til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

15.09.2017/Steinar Vestad

Vedlegg:
Tilbakemelding fra KD

Etatsstyring 2017

Tilbakemelding til Universitetet i Bergen

Etatsstyringsmøtet	
Dato og tid	31.05.2017, kl. 11.00 – 14.00
Sted	Kunnskapsdepartementet
Møtedeltakelse fra institusjonen	Dag Rune Olsen, rektor
	Johanne Vaagland, styrerepresentant
	Kjersti Fløttum, styrerepresentant
	Line Marie Sørdsdal, styrerepresentant
	Synnøve Myhre, styrerepresentant
	Johan Fredrik Odfjell, styrerepresentant
	Kjell Bernstrøm, universitetsdirektør
Møtedeltakelse fra departementet	Toril Johansson, ekspedisjonssjef
	Rolf L. Larsen, avdelingsdirektør
	Ingvild Marheim Larsen, fagdirektør
	Pål Sørgaard, avdelingsdirektør
	Mads Gravås, seniorrådgiver
	Gørill Kristiansen, seniorrådgiver
	Finn-Hugo Markussen, seniorrådgiver
	Elin Agnete Nybo Stokkan, seniorrådgiver
	Zheng Ørvim Yuan, seniorrådgiver

Profil og strategi

Universitetet i Bergen (UiB) har stor faglig bredde kombinert med hovedsatsinger på de tre områdene marin forskning, globale samfunnsutfordringer og klima og energiomstilling. Universitetet balanserer kvalitet i bredden med tydelige tematiske prioriteringer innenfor hovedsatsingene. Endringer i den fysiske infrastrukturen benyttes aktivt for å støtte opp under satsingene på kunnskapsklynger.

UiBs vektlegging av tverrfaglighet og etablering av kunnskapsklynger innenfor media, helse, det marine, klima, energi- og teknologi og middelalder vil på sikt styrke universitetets arbeid for å møte store samfunnsutfordringer. Slike utfordringer er omtalt i blant annet Meld. St. 7 (2014–2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning, EUs rammeprogram Horisont 2020, Meld St. 29 (2016–2017) Perspektivmeldingen 2017 og Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge.

1. januar 2017 ble den tidligere Kunst- og designhøyskolen i Bergen (KhiB) slått sammen med universitetet. Et nytt fakultet for kunst, musikk og design er etablert gjennom samling av fagmiljøene fra høyskolen og Griegakademiet - Institutt for musikk fra UiB. Fusjonen og det

nye bygget i Møllendal som samler den tidligere kunsthøyskolens spredte virksomhet, vil bidra til å styrke universitetets kunst- og designfaglige område. Universitetet har benyttet strukturprosessen til å styrke den faglige virksomheten gjennom blant annet støttefunksjoner og stipendiatstillinger. Et arbeid for å videreutvikle strategier og planer i kjølvannet av fusjonen er i gang, og i 2017 prioriteres arbeidet med forskningsstrategi for det nye fakultetet.

Resultater og måloppnåelse

Departementet støtter universitetets forventninger om tverrfaglig samarbeid mellom det nye kunstnerisk fakultet og de andre fakultetene, ikke minste det humanistiske fakultet, og mener også at synergi er en forutsetning for å få effekt av fusjonen. Departementet har høy forventning til den faglige utviklingen ved det nye fakultetet.

Regionmeldingen som ble lagt frem i april d.å., legger vekt på bl.a. at fylkeskommunene/regionene skal ta et mer helhetlig ansvar for samfunnsutviklingen. Universitetene og høyskolene bør samarbeide med regionen for å sikre fremtidige kompetansebehov og relevans. Universitetet er tydelig på viktigheten av samarbeidet med næringsliv og offentlig sektor gjennom kunnskapsklynger, og har lang tradisjon for å tilby etter- og videreutdanning. Departementet ønsker at innsatsen fortsetter og viser til universitetets viktige rolle i regionen.

Universitetet i Bergen jobber godt og målrettet for å heve kvaliteten på utdanningene, men arbeidet har foreløpig ikke gitt noen merkbar reduksjon i frafall fra studiene og økning i kandidater som fullfører på normert tid. Kunnskapsdepartementet registrerer imidlertid at styret tar situasjonen på alvor, og at Meld. St. 16 (2016–2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* allerede er forankret ved institusjonen.

UiB satser på utdanningsledelse ved revisjon og opprettelse av studier, setter utdanning på dagsorden ved å søke om status som SFU og UiB ser det som viktig å utvikle meritteringsordninger for undervisning. UiB har videre satt i gang en digitaliseringsstrategi som forventes å bidra til innovativ læring og derigjennom bedre utdanningskvalitet. Departementet forventer at summen av disse tiltakene på sikt vil gi en positiv effekt på studentenes læringsmiljø og for kvaliteten på studiene, herunder også økt studieintensitet. Departementet ber om at rapporteringen på strategier for økt utdanningskvalitet vektlegges i neste årsrapport.

Departementet er fornøyd med at UiB allerede i 2016 startet arbeidet med å utarbeide velfungerende og forpliktene læringsutbyttebeskrivelse slik at studieprogrammene preges av helhet og sammenheng. Departementet merker seg også at universitetet forventer at satsingen på klynger skal gi effekt både på forskning og for utdanning.

Universitetet i Bergen har høy andel utsendte utvekslingsstudenter, men det er noe ubalanse mellom innreisende og utreisende studenter. Departementet noterer det som positivt at UiB har et mål om at 40% av studentene innen 2022 skal ha vært på utveksling i løpet av studiet, og at det skal legges til grunn at dette er mulig for alle studiene ved universitetet.

Universitetet har hatt gode resultater i doktorgradsutdanningen i flere år, og en forholdsvis høy andel av doktorkandidatene har fullført utdanningen innen seks år etter opptak. I 2016 falt gjennomføringen markant, og departementet legger til grunn at UiB kartlegger årsaker og jobber for at årskullene etter 2010 skal lykkes bedre.

Det er viktig at Vestlandet har et samlet tilbud om lærerutdanning av god kvalitet på alle fagområder fra barnehage til videregående opplæring. Departementet forventer derfor at Universitetet i Bergen og Høgskulen på Vestlandet forsterker det faglige samarbeidet og utnytter hverandres styrker.

Departementet har inntrykk av at samarbeidsavtalen med Høgskulen i Volda om lærerutdanningen ikke er aktiv. Departementet oppfordrer UiB til å samarbeide med Høgskolen i Volda til å reaktivere avtalen.

UiB har nådd måltallet for uteksaminerte kandidater for den integrerte femårige lærerutdanningen, men UiB som breddeuniversitet bør ha et betydelig høyere ambisjonsnivå. Departementet forventer at universitetet aktivt arbeider for å sikre og videreutvikle den integrerte femårige lærerutdanningen. Styret må videre sørge for at relevante fakulteter involveres i utformingen av lærerutdanningen med sikte på at den integrerte femårige lærerutdanningen skal bli et naturlig valg for kommende studenter ved UiB.

UiB har ikke fylt kandidatmåltallene for flere helsefag, og heller ikke for PPU. UiB må iverksette tiltak slik at kandidatmåltallene nås. For PPU er det viktig at UiB tilbyr en profesjonsrettet lærerutdanning som vektlegger sammenhengen mellom de fag studenten har, og som forbereder studentene på alle sider av læreryrket.

Universitetets oppfølging av hovedprioriteringene hav og klima, miljø og energi i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning er god. De andre hovedprioriteringene følges opp i henhold til universitetets strategi. Innsatsen innenfor muliggjørende teknologier er kommet kortest og får særskilt oppmerksomhet.

UiB har lenge gjort det godt i forskningsprogrammene til EU og inntektene er høye sammenliknet med andre norske universiteter. I 2016 var det imidlertid et stort fall i verdien av nye Horisont-2020-kontrakter. Svingninger fra år til år er å forvente, og departementet legger til grunn at universitetet fortsetter arbeidet med å øke inntektene fra EU. Målet i UiBs nye handlingsplan for EU-finansierte satsinger om å øke inntjeningen med 20 prosent i forhold til sjuende rammeprogram er for lavt. Horisont 2020 er 40 prosent større enn sjuende rammeprogram.

I årene 2014, 2015 og 2016 ble UiB tildelt til sammen 39 rekrutteringsstillinger som var øremerket matematikk, naturfag og teknologi (MNT). I de samme årene var imidlertid veksten i rekrutteringsstillinger ved universitetets enheter på MNT-områdene på bare 26 årsverk. Departementet understreker at tildelte stillinger skal brukes som forutsatt og ber om at det tilsettes i stillingene.

UiB har konstatert at søknader til Forskningsrådet om ekstern finansiering i for stor grad går til FRIPRO og har konkludert med at tematiske programmer må utnyttes bedre.

Departementet viser til at Forskningsrådet har etablert de tematiske programmene for å følge opp nasjonal forskningspolitikk og legger til grunn at universitetet gjør det samme og utnytter programmene fullt ut.

Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge inneholder over tretti forventinger og tiltak som skal følges opp ved universiteter og høyskoler. Når meldingen er ferdigbehandlet i Stortinget, forventer KD at universitetet setter i gang et langsiktig arbeid for å sette humaniorapolitikken ut i livet.

Ressursene universitetet forvalter skal brukes effektivt og til det beste for samfunnet. Universitetet har etablert et prosjekt som skal identifisere mulige kilder til innsparinger. Prosjektet har flere tiltak blant annet digital eksamen og reduksjon i antall administrative stillinger. Departementet ber om en nærmere redegjørelse i Årsrapport (2017–2018) for kostnadsreduserende tiltak som er iverksatt og hvilken effekt de har hatt på universitetets økonomi og virksomhet.

UiB jobber godt med digitalisering som verktøy for innovasjon og kvalitet i undervisning og formidling. Departementet oppfordrer universitetet til å fortsette arbeidet med å bruke digitalisering som tiltak for å øke kvaliteten og effektiviteten.

Allerede i 2013 ble UiB pålagt å utarbeide en egen handlingsplan for å få ned andelen midlertidige ansettelser. Likevel har andelen midlertidige i undervisnings- og forskerstillinger ligget nærmere 25 prosent i mange år. Departementet ser alvorlig på denne utviklingen og ber om en detaljert redegjørelse med analyse, konkrete mål og fakultetsvise tiltak i Årsrapport (2017–2018).

De selvforvaltende universitetene utarbeidet i 2016 prinsipper for en felles modell for internhusleieordning. KD forutsetter at denne modellen blir fulgt opp og implementert fra 2018. Ordningen skal gi insentiver til arealeffektivitet og sikre avsetninger til forvaltning, drift og verdibevarende vedlikehold av eiendomsmassen ved Universitetet i Bergen.

Universitetet arbeider godt med å tilrettelegge den bygningsmessig infrastrukturen for utdanning og forskning. I tillegg til nye prosjekter, har universitetet realisert større vedlikeholds- og ombyggingsprosjekter innenfor budsjettammen. Universitetet har gode langsiktige planer for vedlikehold av bygningsmassen. Departementet merker seg at universitetet årlig øker avsetningene for å sikre verdibevarende vedlikehold av bygningene.

Øvrige tilbakemeldinger

Universitetet i Bergen mottok et brev fra Riksrevisjonen april d.å. der Riksrevisjonen stilte spørsmål ved om den delen av årsrapporten som gjelder tidligere KhiB, tilfredsstillende rapporteringskrav fastsatt av departementet. På etatsstyringsmøtet 31. mai ble dette tatt opp. UiB la vekt på at fusjonen med KhiB er en virksomhetsoverdragelse og at UiB har ikke sett det som nødvendig å lage en fullverdig rapport for tidligere KhiB. UiB viste til at universitetet kan lage en bredere statusberetning hvis det er ønskelig. I møtet la UiB vekt på at tidligere

KhiB er inkludert og integrert i universitetets rapport på lik linje med de øvrige fakultetene. Departementet vurderer derfor at det ikke er behov for å oppdatere rapporten, men minner om at styret har ansvar for alle aktivitetene ved universitetet som en fusjonert virksomhet og at årsrapporten er et viktig styringsdokument for departementet.

Rehabilitering av bygningene for Naturhistorisk museum fase II er i gang. Prosjektet vil bedre utstillingsforholdene for universitetsmuseet. Universitetet har iverksatt flere omfattende og kostnadskrevenne tiltak for å sikre og bevare museumssamlingene. En stor andel av samlingene har nå tilfredsstillende forhold, men det er fremdeles behov for å sikre objektene bedre, blant annet for mulige vannskader. Departementet ber universitetet fortsette arbeidet med sikring og bevaring i magasinene og i utstillingslokalene.

Vi viser til tildelingsbrevet for 2017 om samordning mellom universiteter og helseforetak, jf. rapport fra Husebakk-utvalget 2016. Departementet ber Universitetet i Bergen om å fortsette arbeidet med å vurdere mulighetene for harmonisering av rutiner og retningslinjer på tvers av sektorene, i samarbeid med andre berørte universiteter og høyskoler og de regionale helseforetakene. Departementet forutsetter at universitetet vurderer fellesfunksjoner med helseforetakene der det er hensiktsmessig.

Departementet oppfordrer UiB til å se på samarbeidmulighetene med relevante fagskoler. Det er viktig å legge til rette for gode og forutsigbare overganger mellom fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning, og det skal gis en rimelig avkortning (fritak) der utdanningens læringsutbytte tilsier det. Departementet oppfordrer UiB til samarbeid med nasjonalt og regionalt arbeidsliv for å sikre gode videreutdanningstilbud og god kontakt med praksisfeltet.

UiB har etter departementets vurdering ikke møtt kravet til rapportering om ledelsessystemet for informasjonssikkerhet. Universitetet bes derfor om å rapportere om universitetet har et system for avvikshåndtering og om de viktigste avvikene gjennomgås av ledelsen. I tillegg bes universitetet om å rapportere på oppfølging av regjeringens handlingsplan for informasjonssikkerhet. Rapporteringen sendes Kunnskapsdepartementet innen 1. januar 2018.

Departementet viser til tildelingsbrevet for 2017 og regjeringens mål om å øke antall lærlinger i statsforvaltningen. Universitetet har rapportert ulike antall lærlinger til DBH og i årsrapporten. Departementet presiserer at det må være konsistens mellom de to rapporteringene og noterer at det ifølge universitetet har vært en økning i antall lærlinger. Departementet ønsker at UiB fortsatt skal bidra til at målsettingen om å øke antall lærlinger i statsforvaltningen oppnås.

Gratisprinsippet er et grunnleggende prinsipp for høyere utdanning og innebærer at alle skal ha lik rett til utdanning. Statlige universiteter og høyskoler kan ikke kreve egenbetaling fra studenter for utdanninger som fører fram til en grad eller yrkesutdanning. Det kan ikke kreves egenbetaling når studieturer, ekskursjoner, feltarbeid og lignende er obligatoriske og hvor deltakelse er en forutsetning for å få avlegge eksamen. Slik praksis vil være i strid med gratisprinsippet. Studvest rapporterer om at 13 emner krever egenbetaling for ulike

studieturer. Departementet tok opp dette spørsmålet på møtet. UiB viste til at det skilles mellom frivillige og obligatoriske studietur når egenbetaling skal vurderes. UiB vil se nærmere på egenbetalingen for disse emnene. Departementet forutsetter at universiteter og høyskoler følger reglene om egenbetaling i lov og forskrift og ber om en oppfølgingsrapport i *Årsrapport (2017-2018)*.